

Самоловова Н. В.,

Старший науковий співробітник

Науково-дослідного інституту

інтелектуальної власності НАПрН України

УДК 347.7

НЕЗАРЕЄСТРОВАНИЙ ПРОМИСЛОВИЙ ЗРАЗОК В ІНДУСТРІЇ МОДИ В УКРАЇНІ

UNREGISTERED INDUSTRIAL DESIGN IN THE FASHION INDUSTRY IN UKRAINE

В Україні набув чинності новий Закон «Про охорону прав на промислові зразки», що гармонізує правовідносини в сфері інтелектуальної власності з країнами членами Євросоюзу. Новий Закон, серед інших новацій, містить новий термін – незареєстрований промисловий зразок, аналогічний до незареєстрованого промислового зразка Співтовариства. Стаття містить зразки рішень судів ЄС щодо використання в індустрії моди незареєстрованих промислових зразків та проаналізовано стан захисту прав інтелектуальної власності в індустрії моди в Україні.

Ключові слова: *промисловий зразок, інтелектуальна власність, незареєстрований промисловий зразок, незареєстрований промисловий зразок Співтовариства, новизна, індивідуальний характер.*

In Ukraine, the new Law "On the Protection of Rights to Industrial Designs" came into force, harmonizing legal relations in the field of intellectual property with EU member states. The new Law, among other innovations, contains a new term - unregistered industrial design, similar to the unregistered industrial design of the Community. The article contains examples of EU court decisions regarding the use

of unregistered industrial designs in the fashion industry and analyzes the state of intellectual property rights protection in the fashion industry in Ukraine.

Keywords: *industrial design, intellectual property, unregistered industrial design, unregistered industrial design of the Community, novelty, individual character.*

Індустрія моди в Україні саме зараз, під час війни, здатна впливати не тільки на економіку держави, але й несе в собі моральне та патріотичне навантаження. Важливо, що українські митці продовжують працювати під час воєнних дій. Відомий журнал Vogue назвав 5 модних українських колекцій, які були представлені на світових подіумах. Самі відомі з них - The Coat by Katya Silchenko, Marianna Senchina, UDANA x IRYNA TITENKO, PAPAUA, JJSQUEE. Так, відомий український бренд The Coat by Katya Silchenko представив оригінальну міні колекцію, яка складалась з сукні-футляра, укороченого топа та джинсовки. При цьому вся колекція виконана в єдиному патріотичному відтінку - це колір української пшениці. Колекцію виконали з натуральних тканин. Marianna Senchina: український бренд одягу показав нову колекцію, головною родзинкою в якій стали аплікації з синьо-жовтих кольорів - кольорів українського прапора. Ця колекція стала благодійною - весь прибуток від продажу було передано до благодійного фонду Марії Єфросиніної "MASHA Foundation".

Тобто, індустрія моди в Україні динамічно розвивається: з'являються нові молоді демократичні бренди, досвідчені дизайнери з власною, давно сформованою аудиторією, проводяться тематичні заходи, що стосуються нових тенденцій в моді, в містах відкриваються нові шоу-руми та мультибрендові магазини. Українські митці набувають популярності на світовому ринку моди. Українські дизайнери одягу Руслан Багінський - дизайнер головних уборів, які носять Мадонна, Джиджи та Белла Гадід, родина Кардаш'ян і всі янголи Victoria's Secret), Олександра Трощинська, яка створила свою капсульну колекцію, Світлана Бевза, відома в Україні та світі

як дизайнерка-мінімалістка заснувала бренд Bevza, отримала в номінації «Найкращий дизайнер жіночого одягу» престижну премію Best Fashion Awards. Цікаво, що в 2019 році Софі Тернер - зірка серіалу «Гра престолів», одягла на своє весілля білий комбінезон Bevza.

Наталка Фіщенко, яскравий представник філософії бренду Slow fashion, запропонувала «пальто-конструктори», що було вперше в історії моди.

Досить відома дизайнера Надія Юрків, яка в 2013 році отримала перше місце в Саботажі, а в 2014 році - третє місце в Погляді у майбутнє, в 2015 та 2016 - BENEXT (Грузія), отримала приз — участь в шоу-румі в Парижі при паризькому тижні моди, стажувалась в студії LAKE в 2014 та працювала головним дизайнером у бренді ETNODIM.

Цікаво, що зараз одяг українських дизайнерів у своєму гардеробі мають Мадонна, Бейонсе, Ріта Ора, Леді Гага, Діта фон Тіз.

Зараз, дуже важливим та актуальним стало рекламування української вишиванки, тому тренд «Chic Nationale» дизайнерки Віти Кін, адаптує традиційну українську вишиванку та пропонує модні сукні, комбінезони, сорочки з патріотичними аплікаціями.

Але в Україні судові тяжби щодо захисту прав інтелектуальної власності в сфері fashion-індустрії ще не досить поширені. До недавнього часу переважним захистом своїх колекцій дизайнери обирали здебільшого торговельну марку.

Іларіон Томаров, керівник IP/IT практики «Тейлор Вессінг Україна», в Україні вважає, що склалася досить традиційна практика протидії копіюванню модних трендів конкурентами. Як він пропонує, що, оскільки одного успішного інструменту захисту не існує, слід обирати декілька, орієнтуючись на обставини порушення та мету, яку ставить перед собою потерпілий. «Є три базові об'єкти права інтелектуальної власності, які можна використати для захисту trade dress у fashion-індустрії в Україні: авторське право, промисловий зразок і торгова марка. Крім того, є ще менш «популярні» скарги про

порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції чи законодавства про рекламу (для відповідних видів порушень)», – вважає пан Томаров.

Так, українські дизайнери, як правило, віддають перевагу реєстрації в якості торговельних марок своїх імен чи псевдонімів, деякі комбінують їх з графічними зображеннями. При цьому, як правило, власником торговельної марки виступають самі дизайнери, наприклад – відомі торгові марки Andre Tan, Diana Dorozhkina, KARAVAY, FROLOV, Poustovit, так і юридична особа (компанія-виробник), наприклад, для ТМ GASSE (дизайнер Айна Гассе).

Відомо, що в 2016 р. Андрій Тищенко (Andre Tan) створив унікальний принт для тканини в стилі національних кольорів, який отримав назву «діамантова Україна» це був дизайн форми українських спортсменів для олімпійських ігор в Ріо, він зареєстрував малюнок цього принту як промисловий зразок.

Також відомо, що Діана Дорожкіна запатентувала як промисловий зразок оригінальну модель жіночого жилету з назвою «D DREAM». Але такі випадки є досить поодинокими.

Саме тому, відповідно до норм ЄС про правову охорону промислових зразків, а саме Директиви 98/71/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 жовтня 1998 року про правову охорону промислових зразків та Регламент Ради (ЄС) № 6/2002 від 12 грудня 2001 року про промислові зразки в Законі України «Про охорону прав на промислові зразки», серед інших, виникає новий термін – незареєстрований промисловий зразок. Тобто, поряд з зареєстрованими промисловими зразками, відомості про які занесено до Реєстру та на які видано Свідоцтво, строк чинності майнових прав яких складає 5 років від дати подання заявки до Установи та може бути продовжений при потребі до 25 років, відтепер в Законі існує новий - незареєстрований промисловий зразок, строк правової охорони якого 3 роки від дати його доведення до загального відома на території України.

Таким чином, охорона незареєстрованого промислового зразка є важливим етапом та головною особливістю права ЄС в сфері охорони прав інтелектуальної власності. Особливо актуально це для використання в індустрії моди, де саме незареєстрований промисловий зразок є необхідним та зручним інструментом.

З введенням нового інституту права інтелектуальної власності – незареєстрованого промислового зразка в Україні, перед дизайнерами відкриваються нові можливості щодо захисту своїх колекцій від копіювання та інших порушень.

Досвід зарубіжних країн довів, що самим зручним та доцільним з можливих способів охорони одягу в світі вважається право на незареєстрований промисловий зразок, що застосовується в ЄС, який є зручним та доречним способом особливо для сезонних колекцій одягу з коротким терміном охорони.

Тобто, правовласник одержує можливість обирати зручний режим правової охорони протягом шести місяців з дати реалізації виробу з втіленим в ньому дизайном в цивільний оборот. Якщо за цей час правовласник дійде висновку, що йому потрібен більш тривалий термін охорони, він матиме можливість подати заявку і отримати патент на зареєстрований промисловий зразок.

Якщо потреби в реєстрації не виникне, правова охорона пропонованого незареєстрованого промислового зразка буде припинена після закінчення трьох років відповідно.

Така зручність захисту незареєстрованого промислового зразка може бути використана модельєрами, що розробляють комплексну сезонну лінію, що включає різноманітні види одягу, можливо лише деякі з них набудуть комерційного успіху, адже реєстрація усієї колекції разом – досить коштовна процедура. Можливість же захисту незареєстрованих зразків від умисного копіювання без додаткової реєстрації, дозволяє суттєво заощадити, що актуально для початківців в сфері моди.

Отже, можна зробити висновок, що прийнятий нині в Україні механізм незареєстрованого промислового зразка надасть дизайнеру на нетривалий термін ефективний інструмент правової охорони без значних витрат фінансів та часу.

Список використаних джерел:

1. ДИРЕКТИВА 98/71/ЄС ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ ТА РАДИ від 13 жовтня 1998 року про правову охорону промислових зразків». [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_a88#Text.
2. Регламент № 6/2002 від 12 грудня 2001 року про промислові зразки Спільноти [Електронний ресурс]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_031#Text.
3. Закон України «Про охорону прав на промислові зразки» № 3688-XII від 15.12.1993 [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text>.
4. Судова практика Суду Європейського Союзу у сфері інтелектуальної власності, Київ, 2016. – 220 с. European Union, 2016.
5. О.Дорошенко, Л. Работягова «Новий інститут права інтелектуальної власності в Україні – незареєстрований промисловий зразок» [Електронний ресурс]. URL: <https://Теорія і практика інтелектуальної власності. - 4/2020 - С.42-51>.
6. Snaith T. High Court Gives First Ruling on Community Design Rights // WIPR. - 2007. - V. 21. - № 2. - P. 16-17.
7. Tofalides M., Orakwusi L. Fashion victim. Clothing copycat victory under EU design regulations // Copyright World Issue. - 2008. - № 179.-P. 13-14.
8. Ярошевська Т.В. «Шляхи наближення законодавства України у сфері охорони прав на промислові зразки до європейських стандартів та Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом» URL: <https://Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції № 2 Том 2, 2017>.
9. Токарева В.О. «Інтелектуальна власність в індустрії моди» В. О. Токарева // Часопис цивілістики. - 2018. - Вип. 28. - С. 88-92. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Chac_2018_28_20.
10. Анастасія Кириленко «Законодавство ЄС у сфері промислових зразків. Теоретично-практичний коментар» /ISBN: 978-84-09-28480-1.
11. Скиба Я.В. «Перспективи вдосконалення охорони права інтелектуальної власності в індустрії моди в Україні» URL:<https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/2663-4139/article/view/402>.